

oikeutettu saattamaan sitä tuomioistuimen tai muun viranomaisen uudelleen tutkittavaksi.

Joka ylempänä mainitussa tapauksessa tahtoo saada asian välimiesten tutkittavaksi, antakoon siitä kirjallisesti vastapuolelle tiedon, ilmoittaen selvään ja täydellisesti riitakysymyksen ja mitä hän vaatii sekä ketkä hän puolestaan on valinnut välimieheksi. Jos sellainen ilmoitus on tehty haastomiehen kautta ja ellei hänen antamansa todistuksen mukaan vastapuoli ole 10 päivässä sen jälkeen antanut haastomiehelle ilmoitusta, ketkä hän on valinnut välimieheksi, olkoon se, joka tahtoo saada asian ratkaistuksi, oikeutettu valitsemaan myöskin toiset kaksi välimiestä.

24 §.

Sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi näihin sääntöihin, joka Osuustoimintalain 19 §:n mukaan voidaan tehdä ilman kaikkien jäsenten kirjallista suostumusta, vaaditaan, että muutos ehdotuksen hyväksi annetut äänet vastaavat vähintään kolmea neljäsosaa osuuskunnan kokoukseen osaaottavain jäsenten koko äänimäärästä ja että vähintään kuukauden kuluttua pidetty toinen kokous samalla äänten enemmistöllä hyväksyy muutospäätöksen.

Palvelijain 4 edustajakokous Tampereella.

(Jatkoa).

Muonapalvelijain olosuhteista.

Sen alusti *Heikki Laakso* kirjallisesti, jonka luki toimittaja V. Huhta. Alustuksessa kuvailtiin muonapalvelijain raskasta asemaa eri puolelta, kuinka hän on isäntänsä täydellinen orja ja kuinka heidän palkkauksensa on kaikkea muuta kuin tyydyttävät. Senvuoksi ovatkin muonapalvelijain henkiset ja muut edistys-harrastukset kokonaan lamassa. Alustus loppui ponsiin:

»Että koossa oleva palkollisten kokous suunnittelisi palkkaustariffin, jossa alin palkka ja pisin työpäivä olisi määrätty ja että käytettäisiin agitatsiota siksi paljon, että kaikki muonapalkalla olevat tänä syksynä pestiä ottaessaan seisoisivat tariffissa mainittujen vaatimusten takana.

Useiden puhevuorojen käytettyä lähetettiin kysymys valiokuntaan joka muodosti ponnet seuraavasti:

Liiton edustajakokous tunnustaa muonapalvelijain työolot nopean korvauksen vaatimiksi, mutta ei voi maamme eri paikkakuntien erilaisiin oloihin katsoen lähteä laatimaan yhteistä työsopimusta palkasta ja työajasta kaikkialla läpi-ajettavaksi, vaan päättää,

että kullakin paikkakunnalla missä muonamiehet liiton ammattiosastoon ovat yhtyneet tämän avulla laativat työsopimusehdotuksen ja saatuaan liittohallinnon hyväksymisen ehdotukselle olojen suosiolliselle kannalle kehittyessä osaston ja liiton avulla ajavat työsopimuksensa läpi.»

Järjestäytymis- ja veroituskysymyksen alusti O. Lylykorpi; pohjustus loppui seuraavaan ponteen:

Ammattiosastoja on perustettava kaikkialle maahan kunnallisjärjestöjen toimesta. Osastojen on liitettävä palvelijain liittoon ja sen taas yhdyttävä ammatilliseen maa-järjestöön. Liitolle on saatava vakinainen sihteeri, joka

voisi kokonaan antautua tehtävänsä. Osastojen on suoritettava veroa liitolle kultakin jäseneltä 5 p. kuukaudelta. Kysymys yhdistettiin

agitatsionikysymykseen,

jonka alusti *J. Aalle*. Hän ehdotti vakavan ja vaikuttavan agitatsionin aikaansaamiseksi hyväksyttäväksi, että ainakin on 1 vakinainen agitaattori palkattava ja lisäksi muitakin agitaattoreita varojen mukaan.

Kysymys lähetettiin valiokuntaan, joka muodosti kysymykselle seuraavan ponnen:

Edustajakokous katsoo liiton lujittamiseksi tarpeellisena päättää,

että liittohallinto velvotetaan kääntymään sos. dem. piiri- ja kunnallistoimikuntien puoleen pyynnöllä, että nämä agitatsionityössään muistaisivat erikoisesti palvelijoita koettaen saada heitä järjestymään:

että liiton agitaattorien, joita heti otetaan yksi, tulee pitää liiton ammattiosastojen muodostamista tärkeänä tehtävänä, joita osastoja heidän liittohallinnon neuvojen mukaan tulee ohjalla toiminnassaan,

että agitatsionin ja järjestäytymisen aikaansaamiseksi sekä muiden liiton kustannusten suorittamiseksi kukin liiton ammattiosasto neljännesvuosittain suorittaa liiton kassaan 30 p:iä kultakin jäseneltään, sekä

että liittohallinto ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteihin sopivalla tavalla liiton varoja kartuttaakseen; kehoittaa alaisiaan osastoja panemaan toimeen arpajaisia, iltamia ja muita huveja.

Saunapalvelijain asemasta

keskustelun alusti neiti *Ida Aalle*. Hän kuvaili kuinka heillä kaupunkipaikoissa ei ole edes palkkaa, vaan saavat tyytyä niihin penneihin mitä juomarahoina saavat. Näin ovat he kaikenlaisten kylpijain mielivallan alaisia. Näitä työläisiä on koitettu järjestöihin vetää, mutta huonolla menestyksellä. Ehdotti että kaikkialla ryhdyttäisiin innolla saunapalvelijoille muodostamaan ammattiosastoja ja vaatimaan heille vakituista palkkaa.

Tämä hyväksyttiin.

Ammattitarkastuskysymykselle ehdotettiin

seuraavaa:

»Koska palvelijat sekä maalla että kaupungeissa ovat olleet ja yhä ajetaan pitää ulkopuolella kaiken työväen suojelulainsäädännön ja koska heitä uhkaa työssä samat vaarat kuin muitakin työläisiä jota paitsi asunnon ja ravinnon suhteen he ovat isäntiensä mielivallan alaisina, katsoo palvelijaliiton edustajakokous:

että ammattitarkastus on ulotettava myös palvelijoihin sekä maalla että kaupungeissa sekä että palvelijain asunto- ja ravinto-olot joutuvat erikoisen tarkastuksen alaiseksi.

Tämän järjestämiseksi katsoo kokous käytännöllisimmäksi

että maalais- ja kaupunkikuntaan kuhunkin kunnan kokouksessa valitaan palvelijalautakunta, jossa vähintään puolet ovat nykyisiä tai entisiä palvelijoita, mutta ei palvelijain pitäjöitä. Tämän lautakunnan tulee ottaa ne valitukset vastaan, joita palvelijoilla on tehtävänä ja tutkittuaan sekä syytä löydettyään velvoittaa isännän poistamaan epäkohdan. Lautakunta tarkastakoon myös omasta aloitteesta palvelijain työ-, asunto- ja ravinto-olot ja poistakoon epäkohdat.»

Tämä hyväksyttiin keskustelutta.

Työpäivän rajoituskysymyksestä hyväksyttiin seuraava ponsi:

Lähtien siitä periaatteesta, että palvelustyö on saatava muiden ammattitöiden rinnalle, pitää palvelijain liiton edustajakokous välttämättömänä,

että työpäivän rajotukset lainsäädännön tietä ulotetaan sekä maalla että kaupungeissa mikäli mahdollista palvelija-ammattiinkin.

Koska naispalvelijat maalla saavat tehdä paljon pitemmän työpäivän kuin miespalvelijat, tulee palvelijaliiton osatojen pönteästi toimia niin,

että naispalvelijain työaika rajotetaan samaan määrään kuin miestenkin sekä että työaika saadaan rajottumaan kaupungeissa 10-tuntiin sekä maalla kesällä 10 ja talvella 7 tuntiin.

Ehdotus hyväksyttiin. Samoin hyväksyttiin ehdotus:

Muonapalvelijain asemasta, ponneksi tuli:

Liiton edustajakokous tunnustaa muonapalvelijoiden työolot nopean korjauksen vaativiksi, mutta ei voi maamme eri paikkakuntien erilaisiin oloihin katsoen lähteä laatimaan yhteistä työopimusta palkasta ja työajasta, kaikkialla läpiajettavaksi, vaan päättää

että kullakin paikkakunnalla missä muonamiehet liiton ammattiosastoon ovat yhtyneet, tämän avulla laativat työopimusehdotuksen ja saatuaan liittohallinnon hyväksymisen ehdotukselle olojen suotuisalle kannalle kehittyessä osaston ja liiton avulla ajavat työopimuksensa läpi.

Työkalut.

Onko palvelija velvollinen pitämään omia työkalujaan talon töissä ja voidaanko palvelija velvoittaa maksamaan isännälle talon töissä särkyneet talouskalut?

Kysymyksen alusti J. Kujala ja piti vääränä sitä että jos todistettavasti tahallaan palvelija ei ole särkenyt työkaluja hänet velvoitettaisiin ne korvaamaan. Siten moni isäntä rengillä ostattaa kaikki työkalut. Kun kuitenkin on saatu monasti maksaa isännän huonoja työkaluja, ovat monin paikoin rengit katsonet edullisemmaksi ostaa itse työkalunsa. Tämän johdosta ehdotti hyväksyttäväksi:

Älköön isäntä olko oikeutettu vaatimaan palvelijalta korvausta talon töissä särkyneistä työkapineista ellei palvelija ole todistettavasti niitä tahallaan rikkonut. Älköön myöskään isäntä vaatikoo palvelijaa käyttämään omia työkalujaan, vaan hankittakoon talon puolesta palvelijoille työkalut ja pidettäköön ne kunnossa.

Tämä ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

Palvelijain kokoontumisvapaus-kysymyksen alusti rouva Liinu Korhonen Kuopiosta. Hän alustuksessaan kuvasi palvelijain rajoitettua vapautta ja etenkin kokoontumisvapauden puutetta, kun monet suorastaan tekevät mahdottomaksi palvelijoille tärkeiksiinkin kokouksiin pääsemisen.

1) Yleinen palvelijain edustajakokous lausuu jyrkän paheksumislauseen palvelijain pitäjille ja katsoo sydämättömyydeksi sekä ihmisarvoa loukkaavaksi kehityksen jarruttajiksi niitä palvelijain pitäjiä, jotka käyttävät tuota raakaa tapaa, palvelijain erottamisia, jos liittyy palvelija-ammattiosastoon ja pitää rumana keinona kaikkea sitä, jonka tarkoituksena on toimintamme ehkäiseminen.

2) Että palvelijoille on lain kautta turvattava sama yhdistymis- ja kokoontumisvapaus kuin kaikille muillekin kansalaisille.

Kysymyksen: »Millä tavoin on palvelijain vastattava isännistön työnsulku-yrityksiin?» alusti toimittaja Vihtori Huhta. Hän mainitsi joissakin seuduissa isäntien tehneen sopimuksia, etteivät pestaa palvelijoita ennen kun nämä tulevat nälästä nöyrystyneinä rukoilemaan työhön ottamista. Ehdotti, etteivät palvelijat ryhtyisi puolestaan ominpäin miininkään voimakeinoin ennen, kun ovat antaneet asian liittotoimikunnalle tiedoksi ja sieltä saaneet toimintaohjeet. Tämä hyväksyttiin keskustelutta päätökseksi.

Palvelijain ruokasuhteista alusti kysymyksen nti Val-lola Luopioisista. Alustaja kuvaili palvelijain kurjia ruokaloja niin hyvin talon ruuassa kuin muonapalvelijainakin olleilla. Jätti kysymyksen kokouksen keskusteltavaksi ryhtymättä pontta määrittelemään.

Kysymykselle hyväksyttiin ammattitarkastuskysymyksen ponnassa oleva päätös, sekä kehoitettiin lisäksi palvelijoita ottamaan asian keskustelun alaiseksi paikkakuntansa ammattiosastoissa.

I. Kujala huomautti, että eikö kokouksen olisi mitään lausuttava rautatiehallinnon tunnetusta toimenpiteestä Rautatieliittoa vastaan. Kokous hyväksyi seuraavan

vastalauseen:

Palvelijaliitto edustajakokouksessaan Tampereella elok. 19 pñä 1907 otti keskusteltavakseen ne toimenpiteet, joihin rautatiehallitus on ryhtynyt yhdistymisvapauden riistämiseksi työläisiltä ehdottaessaan senaatille Rautatieläisliiton hajottamista.

Tämä ennen kuulumaton yritys on teko, joka on kaikkien työväen järjestön keskuudessa herättänyt sanomatonta paheksumista ja osottaa se mitä työväestöllä on odotettavissa vallassaolijoilta. Se kehottaa ryhtymään kaikkia työväenjärjestöjä toimimaan innolla niin että kansalaisoikeuksien murhayritykset vallassaolijain puolelta jäävät turhiksi.

Tähän työhön Palvelijain liitto käydessään lausuu syvän paheksumisensa rautatiehallituksen yhdistymisvapauden kuristuspuuhalle.»

Liittohallinnon kotipaikaksi hyväksyttiin Helsinki.

Seurasi sitten liittohallinnon vaali. Oli valittava Helsingistä 7 jäsentä ja 5 maaseudulta. Valituksi tulivat: Miina Sillanpää, Mimmi Kanervo, Tilda Öhrnberg, Ida Oksanen, A. Ahtio, M. Ampuja ja A. Halme varsinaisiksi sekä Maiju Korhonen, E. Kolehmainen ja Lindberg. Maaseudulta tuli valituksi: O. Lylykorpi Mäntsälästä, E. Peltola Vaasasta, Juho Pohjola Tampereelta, Aura Kiiskinen Viipurista, E. Rajala Ikaalisista; varalle I. Kujala Pornaisista, Liinu Korhonen Kuopiosta.

Tilintarkastajiksi valittiin E. Haapalainen ja M. Paasivuori, varalle E. Perttilä ja I. Aalle.

Otettiin keskusteltavaksi kysymys sekatyöntekijäin liittoon yhtymisestä, jonka sekatyöntekijäin liittohallinto oli esittänyt. Sieltä on myös saapunut alustus, jossa ehdotettiin, että palvelijat lakkauttaisivat itsenäisen liittonsa ja yhtyisivät heihin.

Yksimielisesti ehdotus hyljättiin.

Voiko palvelijain liitto yhtyä ammattijärjestöön?

Kysymyksen alusti rva M. Kanervo. Hän katsoi varojen vähyyden vuoksi mahdottomaksi tällä kertaa yhtyä ammattijärjestöön niin toivottavaa kuin se onkin.

Heikkilä puolusti liittymistä.

Sillanpää katsoi tällä kertaa mahdottomaksi ammattijärjestöön yhtymisen.

Huotari toivoi asialle suosiollisuutta, vaikka ei toivokaan nyt yhtymistä. Liittohallinnolle sopi antaa kehoitus, että jos se milloin katsoo sopivaksi liittymisen Ammattijärjestöön, antaisi sen osastojen päätökseksi. Osastot ehkä yksityisesti voisivat liittyä järjestöön.

E. Haapalainen selitti Ammattijärjestön tarkotusta ja verotusperusteita. Katsoi palvelijoiden olevan erikoisemmassa asemassa kuin muiden ammattilaisten. Pienistä palloista ei voida vielä niin suuria maksuja maksaa kuin muut ammattilaiset. Toistaiseksi täytynee palvelijain liiton kulkea erillään Ammattijärjestöstä ja olla ainoastaan vuorovaikutuksessa sen kanssa. Mutta hän luuli että koska varsinaisen ammattiliitto palvelijain liitto hänen mielestään ei ollutkaan, voisivat helposti päästä Ammattijärjestöön sellaiset osastot, jotka pystyvät velvollisuutensa suorittamaan paikallisjärjestön välityksellä, jos sellaisia on paikkakunnalla. Näin on tehty jo Helsingissä tässä kysymyksessä missä palvelijaliiton sikäläiset paikallisjärjestöön kuuluvat osastot tulevat kuulumaan Ammattijärjestöön.

Kysymys päätettiin näin ollen jättää tällä kertaa silensä.

Tapaturmavakuutuksen ulottamisesta palvelijoihin nostettiin myös kysymys. Mutta kun ei kysymykselle ollut alustajaa ja sitä oltu muutenkaan kokoukselle valmisteltu, ei katsottu näin laajaa kysymystä voitavan enää ottaa keskusteltavaksi, vaan jätettiin se liittotoimikunnan valmistettavaksi seuraavalle edustajakokoukselle.

Pöytäkirja päätettiin painattaa päätöksineen, tärkeimpine alustuksineen ja lyhyine keskustelureferaatteineen. Sen yhteyteen painetaan lyhennetty Lahden kokouksen pöytäkirja, jota ei ole vielä painettu.

Pöytäkirjan painoksen suuruudesta syntyi pitkä keskustelu. Ehdotehtiin painosmääräksi 1.000 kappaleesta aina 7.000 kappaleeseen asti. Monien äänestysten jälkeen hyväksyttiin 1.000 kpl. painoksen suuruudeksi. Jos enemmän kuin tämä määrä tulee tilauksia, otetaan painos suurempi.

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Vihtori Huhta ja neiti Tilda Kaihosalo.

Neiti Sillanpää ilmoitti, että Köpenhaminassa Tanskan palvelijain kongressissa viime vuonna toivottiin pohjoismaisen palvelijakongressin pitämistä. Kysyi, katsooko kokous puolestaan sen suotavaksi.

Pesonen, Aalle ja Peltola kannattivat sitä. Yksimielisesti lausuttiin toivomus kongressin pitämisestä. Ei tahdottu kuitenkaan vielä aikaa määrätä. Jätettiin liittotoimikunnalle, joka voi tarpeen vaatiessa ryhtyä puuhiin toisten pohjoismaiden palvelijain kanssa kongressin pitämiseksi.

Seuraava edustajakokous päätettiin jonkun aikaa keskusteltua pitää Helsingissä toukokuulla 1909.

Kokous loppui tähän. Neiti Sillanpää kiitti kokoukseen osaanottajia ja tamperelaisia kokouksen puuhaajia. Rouva Jokisalo kiitti tamperelaisten puolesta kokousta. Lopuksi laulettiin ja lämpimästi käsiä puristeltiin. »Ei meidän paikalla ole vielä osastoa, mutta kohta perustetaan ja se on varma se,» lausuivat muutamat kokouksessa olleet koska he olivat kokouksessa ylenmäärin innostuneet ja läksivät varmoina palvelijain asian oikeudesta sitä kotipaikalleen toteuttamaan.

Kokoukselle oli saapunut sähkösanomia ja onnittelukirjeitä muutamia.

Miina S.

Ulkomaalta.

— **Kansainvälinen sosialistinen kongressi**
Stuttgartissa alkoi 18 p. t. k. Kysymykset olivat: 1 Anti-militarismus (sotain poistaminen). 2 Puolueen ja ammattiyhdistysten suhde. 3 Siirtomaapolitiikka. 4 Siirtolaisuus. 5 Työväensuojelus. 6 Naisten äänioikeus. 7 Kansainvälinen kieli. 8 Sosialiset koulut.

Bebel teki tervehdyspuheessaan selkoa sosialidemokratian valtavasta voitkokulusta sitten Amsterdamin kongressin; vaalivoitot Ranskassa, Englannissa, Suomessa ja Itävallassa ovat uljaita matkapyykkejä tällä voitottielä. Hän iroonisesti huomautti keisarin sanoista, että sosialidemokratia muka on ratsastettu kumoon Saksan viime vaaleissa. Saksan sosialidemokratia seisoo kolme ja puolimiljoonaa suuren valitsijajoukkonsa kanssa ja sen verrattoman nousunsa kautta, joka on tapahtunut puolueessa sitten vaalien, lujenpana kuin koskaan ennen ja tappio kerran ei sitäpaitsi koskaan vahingoita.

Vandervelde lausui harmaantuneelle veteraanille Internatsionalin kiitoksen ja puhui niistä marttyyreistä, jotka ovat kaatuneet taistelussa Venäjän vapauden ja tulevaisuuden puolesta. Puhuja ennusti voittoa Venäjän vallankumouksen hiljaiselle etenemiselle.

Sen jälkeen toimitettiin nopeasti kaikki muodollisuudet kongressia varten.

Iltapäivällä pidettiin Stuttgartin ulkopuolella jättiläismielenosoitus, johon otti osaa 70,000 henkeä, näistä 15,000 vierailta seuduilta. Kuudelta puhujalavalta puhui 20 etevää ulkomaalaista puoluetoveria, joiden joukossa Jaurés, Guéde, Adler, Ferri, Mac Donald, Branting y. m. Puheet koskivat maailmanrauhaa ja kansojen solidarisuutta sosialismin turvissa.

Mieliala oli suurenmoinen. Juhla lopetettiin loistavalla konsertilla.

Sekä Bebel että Vandervelde puhuivat Haagin konferenssin mitättömyydestä, joka on rauhan konferenssista muuttunut sotakonferenssiksi, jossa keskustellaan vaan siitä, miten sodat ovat järjestettävät, eikä siitä, miten ne ovat lopetettavat.

Kokouksen johto jätettiin kansainväliselle toimistolle.

Kongressin pysyväiseksi puheenjohtajaksi valittiin toveri Singer.

Militarismista keskustellessa esitti Hervé ponnin, jossa vaaditaan sodan syytystä sotilaita karkaamaan sotaväestä ja varavaen lakkoa. Useimmat vastustivat tätä, ollen sitä mieltä ettei militarismia voida vastustaa lapsellisilla kasarmipropagandoilla vaan kyllä sosialistisella valistuksella. Kuitenkin on suoranaisestikin toimittava sotaa vastaan. Kaikkien työmiesten ja heidän edustajiensa velvollisuus on parlamentissa kaikin voimin taistella maa- ja merivarustuksia vastaan. Sodan uhatessa ovat he velvolliset tekemään voitavansa sen estämiseksi ja jos se sittenkin puhkeaa, toimimaan sen pikaiseksi päättämiseksi. Ranskalaisen ryhmän enemmistöponsi vaati aina suurlakkoon ja kapinaan saakka ryhtymään sotien vastustamiseksi.

Puolue ja ammattiyhdistyksistä esitti belgialainen Brocuhere, että ammattiyhdistyslaitos on välttämätön. On kehoitettava työmiehiä saattamaan ammattiyhdistykset kansainvälisen sosialismin periaatteiden läpikulkemiksi, että sosialistisen puolueen ja ammattiyhdistysten välillä vallitsisi täydellinen ajatuksen ja toiminnan yhtenäisyys.

Tiistaina oli kongressilla ensimmäinen täysistunto, jossa keskusteltiin ammattiyhdistyksistä, jotka eivät suoranaisesti seiso luokkataistelun pohjalla. Asia lähetettiin takaisin kansain-

Näytä lehteä naapurillesi ja kehoita häntä tilaamaan!